

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.317/2021/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Bagossy Attila ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Görömbei Zoltán ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 7.P.21.096/2020/20. számú ítélete ellen a felperes 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 50 000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 240 100 (kétszáznegyvenezer-száz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes 2009. augusztus 29-től 2009. szeptember 7-ig, 2009. szeptember 14-től 2009. október 19-ig, 2009. október 26-tól 2009. november 16-ig, 2009. november 23-tól 2009. november 30-ig, 2009. december 7-től 2010. január 4-ig, 2010. február 1-től 2010. március 3-ig, 2010. szeptember 7-től 2010. október 5-ig, 2010. november 8-tól 2010. november 15-ig, 2011. január 10-től 2011. január 19-ig, 2011. február 14-től 2011. február 21-ig, 2011. március 7-től 2011. július 11-ig, 2011. július 18-tól 2011. augusztus 1-ig, 2011. augusztus 15-től 2011. október 5-ig, 2011. október 18-tól 2012. február 27-ig, 2012. november 19-től 2012. november 26-ig, végül 2016. augusztus 22-től 2016. augusztus 26-ig előzetes letartóztatás, majd szabadságvesztés büntetés végrehajtása céljából az alperesnél tartózkodott.

[2] 2016. augusztus 22. és 2016. augusztus 26. között az alperes a 71. számú egészségügyi zárkában helyezte el a felperest, amelyben 4 m²/fő mozgástér és melegvizet mosdó volt. A zárka ebben az időszakban nem volt rovarfertőzött.

[3] A felperes a szabadulását követően: 2019. augusztus 28-án írásban szólította fel az alperest arra, hogy a fogvatartás körülményei miatt fizessen meg neki napi 3000 Ft

kártérítést. Az alperes a válaszlevelében azt kérte, hogy a felperes pontosan jelölje meg: mely időszakra, milyen körülmények miatt és mely jogszabályi rendelkezések alapján kér kártérítést.

[4] A felperes a 2019. december 25-én érkezett keresetében arra kérte a bíróságot, hogy kötelezze az alperest 3 001 000 Ft sérelemdíj megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy az alperes a 2009. augusztus 29. és 2016. augusztus 26. között nála eltöltött időszakokban nem biztosította számára a jogszabályban előírt mozgásteret, a tisztálkodáshoz szükséges feltételeket, továbbá rovarfertőzött zárkákban helyezte el őt, amellyel megsértette az emberi méltóságát.

[5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy a felperes követelése a 2016. augusztus 22-től 2016. augusztus 26-ig terjedő időszakra eső igény kivételével elévült, a fennmaradó követelés pedig alaptalan, mert ezeken a napokon biztosított volt a felperes számára a megfelelő mozgástér és a tisztálkodás lehetősége, a fogvatartásával érintett zárkában pedig nem voltak poloskák.

[6] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 150 000 Ft elsőfokú perköltséget. Megállapította, hogy 180 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket az állam visel.

[7] A határozatát azzal indokolta, hogy a 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: a Ptk.) 8. §-ának (1) bekezdése alapján a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: a Ptk.) hatályba lépése, azaz 2014. március 15. napja előtti jogsértésekre a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: az 1959. évi Ptk.), az ezt követő jogsértésekre pedig a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezért a 2009. augusztus 29. és 2012. november 26. közötti fogvatartásokra az 1959. évi Ptk-t, a 2016. augusztus 22. és 2016. augusztus 26. közötti fogvatartásra pedig a Ptk-t alkalmazta.

[8] Az alperes elévülési kifogását alaposnak találta. Kifejtette, hogy a felperes követelése nem a fogvatartást megelőző büntetőeljárásból, hanem az alperesnél töltött fogvatartásból eredt, ezért nem foghatott helyt a felperes azon érvelése, hogy a személyiségi jogsértésre ugyanazon büntetőeljárás alapján, tehát egy egységes jogviszony keretében került sor. Jelen perben kizárólag az alperesnél eltöltött időszakok bírtak jelentőséggel, amelyeket az elévülés szempontjából külön kellett vizsgálni, az egyes időszakokra vonatkozó követelés ugyanis mindig az adott időszak utolsó napján vált esedékessé. Ehhez képest a 2009. augusztus 29. és 2012. november 26. közötti fogvatartásokból eredő követelés ötéves elévülési ideje a 2019. augusztus 28-án kelt írásbeli felszólításig eltelt, így azt az 1959. évi Ptk. 325. §-ának (1) bekezdése alapján bírósági úton nem lehetett érvényesíteni.

[9] Érvelése szerint nem volt alapos a 2016. augusztus 22. és 2016. augusztus 26. közötti fogvatartásból eredő követelés sem. Ebben az időszakban ugyanis az alperes – az általa csatolt zárkakimutató és számítás tanúsága szerint – a felperes részére 4 m² mozgásteret biztosított, amely megfelelt a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet ekkor hatályos 121. §-ának. A felperes nem tette vitássá az alperes azon nyilatkozatát, amely szerint az elhelyezésére szolgáló zárkában volt melegvízes mosdó, továbbá nem vitatta azt sem, hogy az alperes rendszeresen végzett poloskairtást. Ezért a felperes nem igazolta, hogy az alperes

ebben az időszakban a személyiségi jogait sértő elhelyezési körülményeket biztosított neki, így a kereset ezen része sem foghatott helyt.

[10] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: a Pp.) 83. §-ának (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes – jogi képviselői munkadíjból álló – elsőfokú perköltségének megfizetésére. Megállapította ugyanakkor, hogy a le nem rótt kereseti illetéket a költségmentes felperes helyett az állam viseli.

[11] A felperes fellebbezése arra irányult, hogy az ítéltábla változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét és adjon helyt a keresetnek. Arra hivatkozott, hogy a követelése nem évült el, mert ugyanazon büntetőeljárás miatt volt kényszerintézkedés, majd szabadságvesztés büntetés hatálya alatt. Ezért a szabadságelvonást – a végrehajtás helyétől függetlenül – egy egységes jogviszony keretében szenvedte el. Emiatt a követeléseinek elévülése csak a szabadulásakor, azaz 2016. augusztus 25-én kezdődött el. Téves tehát az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy az elévülést minden fogvatartással érintett napra külön kell kiszámítani. Mivel egységes jogsértésről van szó, az elsőfokú ítélet sérti a Ptk. 1. §-át és 8. §-át is, mert a jogvitát az 1959. évi Ptk. alapján kellett volna elbírálni, így őt nem sérelemdíj, hanem nem vagyoni kártérítés illette meg. Amennyiben az elsőfokú bíróság jogi álláspontja helyes, a fellebbezéssel támadott határozat akkor is sérti a Ptk. 6:22. §-át és az 1959. évi Ptk. 326. §-át, a követelés elévülése ugyanis csak akkor kezdődik el, amikor az esedékessé válik, a perbeli követelés pedig csak a szabadulásakor vált esedékessé. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság – anyagi pervezetés keretében – nem hívta fel a figyelmét arra, hogy a jogvita elbírálása során mind az 1959. évi Ptk-t, mind pedig a Ptk-t alkalmazni kívánja.

[12] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, annak helyes indokai alapján.

[13] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, amelynek során nem lépte át a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátait (Pp. 370. §-ának (1) bekezdése), olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést ugyanis, amely erre okot adott volna, nem észlelt (Pp. 370. §-ának (2)-(4) bekezdései). Ezért kizárólag abban foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezésben írt okok miatt jogszabálysértő módon utasította-e el a keresetet. Ennek eredményeként a fellebbezést alaptalannak találta.

[14] Az elsőfokú bíróság a tényállást a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelése alapján helyesen állapította meg és abból jogszerűen következtetett arra, hogy a felperes keresete – részben elévülés miatt, részben pedig személyiségi jogsértés hiányában – alaptalan. Az ítéltábla egyetért az által kifejtett indokokkal is, amelyeket nem kíván megismételni, a fellebbezés tükrében ugyanakkor az alábbiakat emeli ki.

[15] A felperes azon személyiségi jogsértésekért követelt pénzbeli kompenzációt, amelyeket az alperes a fogvatartása során okozott neki. Ezért helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a kereset tárgyát képező jogsérelem nem a fogvatartást megelőző büntetőeljáráshoz, hanem ahhoz a fogvatartáshoz kapcsolódik, amelyet a felperes konkrétan az alperesnél töltött. Márpedig az alperes 2009. augusztus 29. és 2016. augusztus 26. között

nem folyamatosan tartotta fogva a felperest, hanem csupán azokban a konkrét időszakokban, amelyeket az elsőfokú ítélet tartalmaz. Mivel ezek az időszakok időben jól elkülönülnek egymástól, az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a Ptké. 8. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdésének első mondata alapján a Ptk. hatályba lépése előtti időszakokra, azaz a 2009. augusztus 29. és 2012. november 26. között fogatosított fogvatartásokra az 1959. évi Ptk-t, az ezt követő időszakra, azaz a 2016. augusztus 22. és 2016. augusztus 26. között fogatosított fogvatartásra pedig a Ptk-t kell alkalmazni. Folyamatos jogsértés hiányában a per során szóba sem kerülhetett a Ptké. 8. §-a (2) bekezdése második mondatának alkalmazása, így nem foghatott helyt az a fellebbezési érvelés, amely szerint az alperes 2009. augusztus 29. és 2016. augusztus 26. között tanúsított magatartását egységesen az 1959. évi Ptk. alapján kell elbírálni, a felperes figyelmen kívül hagyta ugyanis, hogy 2012. november 26. és 2016. augusztus 22. között eltelt közel 4 év, amely alatt az alperes a kereseti tényállítások szerint sem követett el jogsértést.

[16] Alap nélkül hivatkozott a felperes arra is, hogy az elsőfokú bíróságnak fel kellett volna hívnia a figyelmét arra, hogy – a keresetben foglalt jogállításokkal szemben – a per során nemcsak a Ptk-t, hanem az 1959. évi Ptk-t is alkalmazni kell. Az elsőfokú bíróság kötelessége ugyanis az volt, hogy a jogvitát a kereset és az ellenkérelem korlátai között bírálja el. Márpedig a kereset alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes személyiségi jogsértésből eredő immateriális hátrányok pénzbeli kompenzációjára tart igényt. Bár e követelését – az 1959. évi Ptk. hatálya alá eső időszak tekintetében – nem vagyoni kártérítés helyett tévesen sérelemdíjnak minősítette, az alperes az ellenkérelmében nem hivatkozott a jogcím téves megjelölésére, hanem elévülési kifogást terjesztett elő, amely épp a tévesen minősített követelésrészre vonatkozott. Ezért az elsőfokú bíróságnak – a kereset és az ellenkérelem korlátai között – elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy az elévülési kifogás megalapozott-e, azaz a személyiségi jogsértésből eredő immateriális hátrányok pénzbeli kompenzációjára vonatkozó követelés – az 1959. évi Ptk. hatálya alá tartozó időszak tekintetében – elévült-e. A követelés érdemi vizsgálatára – ennek keretében pedig a jogcím pontosítására irányuló anyagi pervezetésre – csak akkor lett volna köteles, ha az elévülési kifogás alaptalannak bizonyul.

[17] Az elévülési kifogás azonban megalapozott volt. Azt ugyanis, hogy a 2009. augusztus 29. és 2012. november 26. között fogatosított fogvatartásokból eredő követelés elévült-e, az 1959. évi Ptk. alapján kellett elbírálni. Márpedig az 1959. évi Ptk. 327. §-ának (1) bekezdése értelmében az írásbeli felszólítás megszakíthatta az elévülést, így az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta azt, hogy az igény esedékessé válása és a felperes 2019. augusztus 28-án kelt írásbeli felszólítása között eltelt-e az ötéves elévülési idő. Mivel a követelés a személyiségi jogsértő fogvatartási körülményekből eredő immateriális hátrányok pénzbeli kompenzációjára irányult, az nem a felperes szabadulásakor, hanem e hátrányok bekövetkezésekor vált esedékessé. Annak eldöntése során, hogy e hátrányok mikor következtek be, kétféle megközelítést lehet alkalmazni. Az egyik szerint e nem vagyoni sérelem minden olyan napon bekövetkezik, amelyet a fogvatartott a személyiségi jogait sértő körülmények között tölt el, így az ennek pénzbeli kompenzációjára irányuló követelés is naponta válik esedékessé (pl.: Fővárosi Ítéltábla I.Pf.20.141/2019/6/II., Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.154/2018/4.). A másik lehetséges megközelítés szerint pedig a nem vagyoni sérelem azon időszakok utolsó napjain következik be, amelyeket a fogvatartott megszakítás nélkül személyiségi jogsértő körülmények között tölt, így az ennek pénzbeli kompenzációjára irányuló követelés nem naponta, hanem – a fogvatartottra kedvezőbb módon – fogvatartási időszakonként külön-külön válik esedékessé. Az elsőfokú bíróság – a fellebbezési érveléssel ellentétben – ez utóbbi megközelítést alkalmazta, hiszen nem abból indult ki, hogy a

követelés minden egyes fogvatartásban töltött nap után külön-külön vált esedékessé, hanem arra az álláspontra helyezkedett, hogy az esedékesség a fogvatartásban töltött különálló időszakok utolsó napjához igazodott. A 2009. augusztus 29. és 2012. november 26. között fogatosított fogvatartásokból eredő igény azonban még ezen – a felperesre kedvezőbb – megközelítés alkalmazása mellett is elévült, hiszen a fogvatartási időszakok utolsó napjától számított ötéves elévülési idő az írásbeli felszólítás időpontjáig valamennyi fogvatartási időszak esetében eltelt. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a követelés ezen része az 1959. évi Ptk. 325. §-ának (1) bekezdése alapján bírósági úton nem érvényesíthető, így ebben a körben jogszerűen utasította el a keresetet.

[18] Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság azon érvelésével is, amely szerint a felperes nem igazolta, hogy az alperes 2016. augusztus 22. és 2016. augusztus 26. között személyiségi jogsértő körülmények között tartotta őt fogva, így igazolt jogsértés hiányában erre az időszakra sem követelhet sérelemdíjat. Azt, hogy az elsőfokú ítélet ezen rendelkezését miért tartja jogszabálysértőnek, a felperes a fellebbezésében nem indokolta meg, így az ítéltábla ebben a körben csupán visszautal a fellebbezéssel támadott határozatban foglalt helyes indokokra, amelyeket sem megismételni, sem kiegészíteni nem kíván.

[19] A kifejtett okok miatt az elsőfokú bíróság ítélete nem sérti a fellebbezésben hivatkozott jogszabályokat, ezért azt az ítéltábla a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[20] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az ítéltábla kötelezte őt az alperes jogi képviselői díjból álló másodfokú perköltségének a megfizetésére (Pp. 83. §-ának (1) bekezdése). Ennek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (6) bekezdése alapján 50 000 Ft-ra mérsékelte, ez állt ugyanis arányban az alperes ügyvédje által kifejtett tevékenységgel, aki csupán egy rövid tartamú fellebbezési ellenkérelmet nyújtott be, amelyben megismételte az elsőfokú eljárásban előadott érveit. Ezen összegre az ítéltábla – az alperes ügyvédjének alanyi adómentessége miatt – nem számított fel általános forgalmi adót.

[21] A le nem rótt fellebbezési illetéket a pervesztes, de költségmentes felperes helyett az állam viseli (Pp. 83. §-ának (1) bekezdése, 102. §-ának (1) és (6) bekezdései).

Debrecen, 2021. október 26.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró